

HIRDETMENY.

A pesti zálog-kölcsön-intézetnek

van szerencsége ezennel köztudomásra juttatni, hogy üzletvekenységét folyó évi októberhó 1-jével megkezdi. — Az intézet üzletköre kiterjed: **ingó-tárgyak, ékszerek, aru- és terméskönyvek s értékpapírokra** kölcsönadásokra, valamint azok bizományképeni bevásárlására s eladására; az intézet elvállal továbbá **takarékbetételeket** kamatozásra **betéti könyvecskék** mellett, s felvette egyszersmind körébe a **váltóeszámosítási** üzletet is.

Takarékbetételek további intézkedésig 6 1/2, kamatozással vétetnek át. — Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Az irodák léteznek: a fel-dunason, **Ganz-féle házban** (a cs. kir. szab. forgalmi bank ezelőtti helyiségében). — Hivatalos órák 8—1-ig, s délután 3—5 óráig.

(A zálogkölcsön-osztály, ingó-tárgyak s ékszerekre nézve, a délutáni órákban zárva marad.)

Az igazgatóság.

1363 (1-3)

Pest, október 6-án 1872.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyzet hasábrött petit sor, vagy annak helye, egyszeri lgtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri lgtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden lgtatás után 30 krajczár.

XV. Károly svéd király.

(1826—1872.)

Van egy csöndes ország odafönn a ködös északon, mely elvonulva az európai nemzetcsaládok zajos üzemétől, békében végzi dolgait odahaza, s minden gondja arra lát-szik fordítva, hogy tüzhelye barátságos, marasztaló legyen.

Az ösmondák, a hőregék legrégebb hazája ez, az Edda és a Frithjof-monda bölcseje, hol emberi testet öltött istenek és isteni lelket rejtő emberek árnyai lengenek a zizegő fenyéren, hegyek jégormain, csendes éji köd-ben, hullámmoraj között.

A kontinens meg-rengető áradatok habjai megtörnek szirtes part-jain, s nem habortgatják csendes tereit. Ó maga is békében él kívül-be-lül a kiközött harcok után. Gusztáv Adolf hadtördelő lelke, XII. Károly faldöntő vas-homloka, mint egy lel-kesítő emlék, csak néha világít fel lelkében a mult sötét éjjeléből.

E csendes országból e napokban egy hir nyi-lamlott végig Európa távsodrony-eirein. Skan-dinavía királya, XV. Károly m. hó 18-dikán Malmöben megszünt élni.

Az elhunyt király 1826-ban május 3-kán született s fia volt I. Oskárnak, a Bernadotte-családból származott második királynak, kinek uralkodása alatt mint regens többször viselte az ország kormá-nyát. Az uralkodást 1859-ben vette át s bé-kén viselte azt egész haláláig. Az ambiezió, idegyengülés, lepkor, meghörös s nevezetesen a különleges gyengeségi állapotok (magömlés, tehetlenség stb.) ellen. Ára 1 tallér vagy 2 ft. o. é. és 5 tallér vagy 10 ft. o. Kézelebit lád: a coca-növényről irt tudományos értekezettől, mely a „Sarcococcol" címzett gyógyszerért által Malmóban, ingyért szolgáltatik ki.

tább, sokkal magasabb volt: az, hogy népét erőssé, szabadá, elégedetté tegye. Ő magát nem tekinté népe urának, de első tisztviselőjének, s vezérelve volt, hogy a mi a nemzetet történi, az mind a nemzet akaratának meghamisatlan kifolyása legyen. Ily alkotmányos érzelem mellett nem valósíthatta egészen lelke vágyait, nem érthette el tökéletesen a maga elé tűzött magasztos célokat, — de megközelíté s megérteté népeivel s ök bizonyára valósíítani fogják azokat.

A modern állameszmék megtestesítése Ugyanaz az eszme, mely Olaszországot nagygyá, Németországot hatalmassá tette.

A mi a Svéd-és Norvégország közt létező personal-unióknak reál-unióvá leendő át-változtatását illeti, — ez Norvégország ellen-zésén hiúsult meg. Így a királynak a nagy ter-vekből egyedül azt sikerült keresztülvinni, hogy az elévült alkot-mányt teljesen átala-kitá. Azelőtt Svédor-szágnak nem kevesebb, mint négy rendi ország-gyűlése volt, külön a nemességnek, külön a papoknak, külön a pol-gároknak és külön a parasztságnak, s minden jótékony reformeszmé, mely a két utóbbitől netán kiindult, megzők-ent a két előbbinek ellenző magatartásán. Most már négy ország-gyűlés helyett két ka-marája van Svéd-Nor-végország törvényho-zásának, s így sikerült sok reformeszmé meg-valósítása. A törvény előtt most már egyenlő mindenki, a vallássza-badsági törvény egé-szen szabadelvűvé lett s a társadalmi viszo-nyok tetemesen meg-

XV. KÁROLY SVÉD KIRÁLY.

KERTÉSZ ÉS EISERT PESTEN

Dorothy-utca 2. szám. A. magyar királyi díjazott alkotó

ajánlják az őszi idényre alkalmas cikkek dús választékát: következő

Fűtő-szerek.

Thermostat, horgat és szén-lápatot tartalmazó készülékek, 1.50-3 frt.ig, valódi angolok 5.50-7.50. Kandeló-állványok fűtés kényelmét felismerve 3.00, 3.80, 4-10 frt. szintén ilyen kényelműt s egyéb alakokat ábrázoló festményekkel 5-20 frt.ig. Kandeló-készítők, 1.50-3 frt.ig. Kályha-éle-től csáki vasból és sárgarézről 1.75, 4.95 frt.ig. Kő-, szén- és cs. tüskés-kályhák 2.00-7.50 frt.ig. Fűtő-kályhák fűtől 3-12 frt.ig. szénre, fűtől 6.75-15 frt.ig. Kályha- és kandeló-készítők, különösen kályhák, árak 10 krtól 4 frt.ig.

Igen ajánlható különlegességek.

Légvonal-mentő pamut-hengerek, az eddig ismert egyetlen előkészület, melynek segítségével alakok és állók a légvonalon tökéletesen el lehet készíteni. Egy kötésgyűrűvel a lak elvárása körülbelül 50 krtól kezdve, a mellékelt utasítás szerint igen könnyen alkalmasnak a kályha-éle-től csáki vasból és sárgarézről 1.75, 4.95 frt.ig. Kő-, szén- és cs. tüskés-kályhák 2.00-7.50 frt.ig. Fűtő-kályhák fűtől 3-12 frt.ig. szénre, fűtől 6.75-15 frt.ig. Kályha- és kandeló-készítők, különösen kályhák, árak 10 krtól 4 frt.ig.

A háztartás körébe eső egyéb cikkek.

Tehén-felgő-gép, könnyen gyermek által is alkalmazható amerikai alkotmány, mely oly csendes, hogy még a legfinomabb fül is hallja a használatát. Ára 7 frt. Anstali és ussonna evőkészletek, a legújabb angol és amerikai gyártású, 2.50-15 frt.ig. Anstali készletko-szarak. Anstali-takarók, a legújabb angol és amerikai gyártású, 2.50-15 frt.ig. Anstali-takarók, a legújabb angol és amerikai gyártású, 2.50-15 frt.ig. Anstali-takarók, a legújabb angol és amerikai gyártású, 2.50-15 frt.ig.

Uri-utca 1-ső szám.

Legujabb NŐI-ruha-kelmék bámulatos olcsón! Hamburger Adolf üzletében Pest, uri-utca 1. sz. párisi ház. Mintaküldetnek kívánatra mindenteljesen ingyen és bérmentve, megrendelések utánvétel mellett gyorsan és pontosan eszközöletnek.

Párisi házban.

1829 (9-20)

Figyelmeztetés

a szülőknek!!!

legbiztosabb szer a giliszta minden nemi ellen: Sipőcz giliszta-csokoládéja gyermekeknek kellemes ízénél és biztos hatásánál fogva különösen ajánlható. 1 db. ára 20 kr. o. ért. Sipőcz István, gyógyszerész Pécsen. Kapható Pesten: TÓRÓK József gyógyszer, Thalmay és Tarsa, Schopf és Bresányi uraknál. 1362 (1-25)

A földgömbön semmi féle növény sincs mely a legzés s emésztésre, valamint az egész ideg- s izom-rendszerre nézve oly állandóan kitűnő hatással lenne, mint az indiánok egyetemes szeré a „coca" Peruból, melyet több tekintélyek mint: Humboldt A. Martius, Laza s többen a tudományos körökben hiánnyal (például az Andeslakóknál) egy a Kogeros mesés tájerejét (minden más tájszer használatára nélkül), mint szemtanú bámulva bizonyították. Erre támaszkodva dr. Sampson tanár a coca növényi harajában gyökeresen tanulmányozás s kísérlet alá vévén, melynek bizonyított végeredménye a legne-hezebb betegségekben az

I. II. és III. számú coca-lapdacsok. Az I. számú coca, torok-, mell- s tüdő-fájdalmakban, ha mindjárt előrehaladott stadiumban volnának is azok, a legfényesebb eredményeket idézi elő. A II. sz. coca, elta-volítja az emésztés legmagasabb háborgatását, gyomorhurut, aranyer bántalmakat, étvágyhiányt stb. A III. sz. coca a leghat-hatóbb s pótolhatatlan gyógyszer általános ideggyengülés, lepkor, meghörös s nevezetesen a különleges gyengeségi állapotok (magömlés, tehetlenség stb.) ellen. Ára 1 tallér vagy 2 ft. o. é. és 5 tallér vagy 10 ft. o. Kézelebit lád: a coca-növényről irt tudományos értekezettől, mely a „Sarcococcol" címzett gyógyszerért által Malmóban, ingyért szolgáltatik ki.

javultak. Csatornák, vasutak épültek, távir-
dák hálózták be az országot, s bár az általános
védelem törvényben kimondása nem sikerült,
mégis sok reform létesült a katonai téren is,
s kivált a várépítés nagy lendületet nyert.
A kereskedés, a közlekedés virágzásnak in-
dult, s a pénzügy, a hitel sóha se volt kitéve
nagyobb zavarnak, jelentékenyebb rázko-
dásnak. Egy szóval XV. Károly valóban el-
mondhatta magáról, hogy országa számára új
korszakot teremtett.

A béke a tényleg se lett megzavarva.
Egyszer mutatkoztak csak nyugtalanító
fellegek az ország láthatárain, 1864-ben, a
schleswig-holstetini háború idejében. A svéd
király erősen tiltakozott Schleswig elfog-
lalása ellen s fölfegyvereztetette hadseregét,
szárazaton és vízen. De miután a nyugati ha-
talmakat nem sikerült rá venni a fegyver-
es beavatkozásra, s miután Svédország és
Norvégia is kovás kedvet árult el a hábo-
rura: a király abbahagyta a fegyveres
föllelés tervét s arra szorított, hogy
legalább diplomáciai úton segítsen a szor-
ongatot Dánián.

XV. Károly, mint ember, az u. n. „szép
lelkek” sorába tartozott. Rendkívüli ér-
zéssel bírt minden iránt, a mi szép, a mi
nemes. S dacára francia származásának
annyira egyvüvé tudta elni magát nemzeté-
vel, annyira elsajátította annak jellemét,
gondolkodását, hogy költeményei, melyeket
A. betű alatt közzétett, Svédország egyik
legkedveltebb költőjévé avatták. A szépiro-
dalmon kívül a tudomány más mezéjén is
foglalkozott mint író; így például alapos
tanulmány tárgyává tette az iskoláigyet
és sokat foglalkozott a büntetőreform-
mal s mindkét téren figyelemre méltó mun-
kákat hagyott hátra. De még többet írt a
hadügyről, melyről több önálló munka je-
lent meg tollából. Hogy birodalmát meny-
nyire ismerte, erről három jeles térképe
tanuskodik, melyeket ő maga készített, s me-
lyek közül az egyik Svédország vasiparát, a
másik Erdőterületét, a harmadik talajemel-
kedési viszonyait tünteti elő. Mind a három
térkép oly kitűnő, hogy az illető hivatalok-
nál most is azokat használják.

De XV. Károly nemcsak jó király, nem
csak figyelemre méltó költő és tudós volt,
hanem a művészetek egyéb ágait is lelkiis-
meretesen művelte. Jeles zeneszerző volt
ugyanis s azonfölül festész Tájépeket több
ízben küldött a szépművészeti akadémia ki-
állítására, hol azok mindig szép elismerés-
ben részesültek a műtésznek részéről, a kik
pedig bizony nem a királyt, hanem egyedül
a festőt tartották szem előtt ítéletük hozat-
alánál.

Képzeltető, hogy ily tulajdonok mellett
lehetetlen volt emelő hatást nem gyakorol-
nia nemzete összes társadalmi és kulturális
viszonyaira. Népe szerette, s bár a törvény-
hozás többsége nem ért meg mindig maga-
san szárnyaló gondolatait, de a nemzet lel-
kébe el vannak hintve azok az eszmék,
melyek csak kedvező időre várnak, hogy
megtermékenyüljenek.

XV. Károlynak nem maradt fi-utóda.
1850. jun. 8-án kelt egybe Wilhelmina Fri-
derika németalföldi hercegnővel, kivel a
legpeldásabb család életet élte. 1853-ban e
házasság meg is lett ugyan áldva egy figy-
mekkel, de az még ugyanazon évben el is
halt, s azóta több fiúgyermek nem született.

A negyvenhat éves férfi halála annál
meglepőbb volt, mivel őt mindenki mint
erőteltjes, ép embert ismerte, a ki fíradhat-
lan vadász, elsőrendű sportsman és szenved-
élyes táncos. Baja nem látszott eleinte
veszélyesnek, mert az esés következtében
történt csipő-rándulás valószínű gyógyulást

ígért eleinte. De a baj csakhamar nagyobb
mérveket öltött s a mult hó 18-án csakugyan
halálal végződött.

Egyenes fiörökös hiányában a svéd-nor-
vég korona fivérére, a nála három évvel
itjabb II. Oszkárra szállt, kit bátyjához méltó
testvérnek mondanak, s ki Svéd- és Norvég-
országnak századik királya.

Tót népdalok.

I.

Piros ostor, fehér ló,
Ütött-kopott vityilló,
Hordóban bor, bennem szomj,
Te majd töltöd, én iszom.

Czafatos a halenád,
Csókot még a nőd sem ad, —
Dolgozz érte estvelig,
Hadd ölelem reggelig.

II.

Katonának fogtak,
Sirat a galambom, —
Rám eső könnyei
Harmat sárga lombon.

Sohse busulj lelkem,
Add elő az ingem,
Tíz esztendő múlva
Majd ölelhetem engem!

Három fehér ingem
Az asztalra rakja,
Aranyos könnyével
Mindvégig siratja.

És mikor a könnyük
Damaszk lájblim mosták,
Felzokogott szegény:
„Oda a boldogság!”

Fakó lovam, fakó,
Velünk jön a bánat, —
Hozzunk előbb doktort
A síró babámnak.

Mire megnyergeltem,
Mire útra keltem,
A szegény párat már
A gyónáson leltem.

III.

„Visszanézek rád még egyszer,
Hajnok falu hegye, völgye,
Béborithat azután a
Sirhalomnak lanka zöldje.”

Sírt, sokáig sírt a lányka,
Nyujtá kezét kedvesének,
Harmadnapra felzokogott
Felette a síri ének.

Lakzi, lakzi, fekete nép, —
Holt a falu szeméfnye,
Asó, kapa nyoszolyolány,
Karusu fejfa völgegnye.

És a mint a rögbe, kőbe
Belevág az asó éle,
És a mint a rög lezuhan,
Az lett a nási zenéje.

Sebes patak puha habja
Volt a lakzi-éji párna,
Kiemelték a halásznak,
S új házába ment el már ma.

IV.

Honnét ered a víz?
Kicsi kis forrásból.
Honnét a szerelem?
Kicsi kis forrásból.

Hol van a víz vége?
Fekete tengerbe!
Hol szerelem vége?
Fekete tengerbe!

V.

Hozzám jött a bakter:
„Légy nőm!” akkép kérlek.
„Mig te künn trombitálsz
Unatkozóm éjjel!”

Hozzám jött a hajdú:
„Gyere, gyere hozzám!”
„Mig a szegényt utnéd,
Holtig siránkozom!”

Hozzám jött a legény,
Se hajdú, se bakter,
Senkit se bánt nappal,
Éjjel hon a kvártély.

VI.

A Garam mentében
Szivárvány világít, —
Éltesse az Isten
A tót hú barátit.

A Garam mentében
Gyöngyvirágok nőnek,
Szaggassátok lányok,
Az igaznak, hünek.

Gáspár Imre.

Laczkovics János.*

Eredeti testőriróink sorába osztható
a mult század egyik legszabadelvbű és
legszellemesebb férfija, kinek nevét iro-
dalmi történetünkben mindemellett hiába ke-
resnők; kinek nevét csupán vérkrónikánk
ismeri.

Laczkovics János ez, a pestmegyei híres
alispán és kir. tanácsos fia. II. József alatt
a magyar nemes testőrség tagja, utóbb a
b. Graeven ezred tisztje, mely minőségben
vitéségének a török háború alkalmával
1787, 1788, 1889-ben fényes tanujleit
adta.**) Az 1790-diki országgyűléshez több
tiszttársaiával együtt ezrede nevében folya-
modást adott be, melyet ő mint „svadronyos
kapitány, Serviában lévő nemes magyar
tagoknak részürül” irt alá.***) A Laczkovics
készítette korjellemző fogalmazat egykoru
másolata kézirat-gyűjteményemben van; mint
a nemzeti gondolkodást érdekesen föl-
tűntető iratot, úgy vélem, nem lesz érdektelen
a maga terjedelmében közleni:

„Tekéntetes Haza! Nem szükség elől hoz-
nunk, mely iszonyú s súlyos csapások szállottanak
légyen kedves Hazánkra, a mióta a magyar hadi
rend, országunk státussa számából kifejezettvén,
egyes s idegen kére becsajátott. Tudára vagyon
a Nemes Hazának ama mesteréges czély is, a mely
által ugyanezen számkívételben esett magyar hadi
rend kedves Hazájátul, verétül elidegenedvén,
egyes emberhez ragaszkodott, tudniillik a német,
más gyűlevész nemzetnek magyarokkal való össze-
kevertetésé.

Eztet tudván, kétségkívl tudni fogja azt is,
hogy ezen gyűlevész emberek szinte annyi őrt
álló kémjei valának hazánk szabadságának, mint
amennyien számláltattak seregeink között. Nem
fogunk tehát az igazság ellen veteni, ha ezeket
ama kegyóknak mondyuk lenni, melyek őnnön
kebleinkben feléledtek, s ugyan magunk veszedel-
mére, Nemzetünknek rágalmaszására, s majd csak-
nem végső romlására tartatnak.

Ez egy lévén, szükségesnek kelletik a Nemes
Hazának a jelenvaló alkalmatosságban kétféle te-
kénteni, magára tudniillik és a hadi rendre. Míl
a hazának belső dolgairól nem szóllunk, megnyu-
godván teljesen mind azokban, amik azáltal fog-
nak elrendeltetni; szóllunk mindazonáltal az azok-
ról, amelyek igyenesen a mi rendőnket illetik,
avagy azokkal szövetkeznek.

Bősben vagyon minden világ részeiben a
papi rend, hogy ez a morális jónak eszközöje s
ugyanazért kedves hazánkban nemcsak hogy ma-

*) Szerzőnek „A magyar nemes testőrség törté-
nete, különös tekintettel irodalmi működésére” című, a
napokban megjelenendő művének.

** Horváth Mihály: Magyarország történelme. 1863-ki
kiad. VI. kötet, 129. l.

*** Lásd az 1790. Szent Jakab hava 5-ikén kelt iratot
XII. szám alatt, a 13-dik ülésen tárgyalva: Acta Dietalia
Posoniensis. pag. 78—81.

gában státust térszen, de elsősegét is nyert az
érdeme; tudja való dolog az is, hogy a hadi rend
(ha azok az kiknek birtokában vagyon, vissza nem
élnék véle) előmozdítója s fentartója légyen a va-
lóságos látszó jónak; miért tehát ne lehessen
annak is maga érdeméhez hasonló bősben lenni.
Szükséges tehát mind erre, mind pediglen a Ha-
zának boldogságára, s ezeknek állandóságára
neve, hogy:

1-mo. A hadi rend magában különös státust
tegyen a Hazában.

2-do. Hogy ezen státus maga nyájabeliekből
álljon, melyre nézve

3-io. Minden idegen generálisok, stabális és
főtisztiek, — az, kiknek az nagy száma miatt az
hababélieknek a száma csaknem láthatatlan, és az
közkatona sorsa tühretetlen, — magok nyája
közé halasztás nélkül küldetessenek.

4-to. A magyar hadi tisztviselők, a mennyire
lehet, országunk nemesei legyenek.

5-to. Erdemekkel bérő nemetelenek az ország
közbenvetése által megnevesítessenek, jószágot
pedig nem a holdban, a német birodalmi szokása
szerent, hanem a hazánkban kapjanak.

6-to. A magyar hadi seregek magának lé-
gyen mind hadi tanácsosa, mind fő vezérő com-
mandója, aki egyedül a hazától fogjen.

7-mo. A magyar hadi sereg, békességnek ide-
ben szüntelen a egészben a Hazában quartélozon.

8-vo. Minthogy tudva légyen az, hogy a föld
népe az országunk, csupán a német öltezet miatt,
ugy annyira gyűlöli a gyalog katona sorsot, hogy
aztat máskép nem, hanem erővel és a természet-
nek szabadsága iszonyú megsértésével lehet azon
életre hozni; szükségképen kellitik a német öl-
tezetet a magyarral megváltoztatni, ideértvén fő-
képen a tisztviselőket is.

9-no. A német nyelv, melynek súlyát nehezen
viseli a magyar közkatona, a haza seregei közül
kiirtassék s az egész hadi szolgálat magyar nyel-
ven folytassék, ami az idegeneknek állandó eltá-
vosztatására fog szolgálni.

10-mo. A közkatona szolgálatjának bizonyos
idő, példának okéért téssz (10) esztendő, kiszaba-
tassék, a 30 esztendőig szolgálatnak egy bizo-
nyos s jeles jutalom adassék; a nemelen tisztvise-
lők pedig nemességgel megjutalmaztassanak.

11-mo. Háborúnak idejében a magyar sereg
soha némettel össze ne kevertessék, hanem maga s
együtt harcöljon, hogy ezáltal elkerölje ama me-
sebbeli számárnak sorsát, aki a lónak eledelt hord-
ván, maga éhen meghala.

12-do. Hogy mindezeknek szükséges kifeje-
getésire nézve, a jövő országgyűlésin minden ma-
gyar regementből egy-egy magyar tiszt megjelen-
jen, melyet a jövő magyar királynak végben kell
vinni.

Ezek volnának életünk szerent ama gyűke-
res pontok, a melyekről a nemes hazabéli státu-
soknak tulajdon maga és a hadi rendnek jobb
voltára nézve figyelmeznii kellitik. Ugyanezen
pontok azok, melyeknek súlyja most is nyomja
szegény nemzetünket, virizenek mind szüntelen
sziveink sebei, melyeket az idegeneknek rajtuk
való igazságtalansága okozott, noha jól tudjuk,
hogy az egész világ nemzetei között az, kiknek
bizelkedés nélkül szabad dicsekedni vitéségünk-
kel, bízunk mindazonáltal kedves hazánkban, úgy
mint vérszerent való édes rokoninkban, hogy eők
ezen égből származott alkalmatosságban a mi
megromladozott ügyönket is méltó tekintetben
venni fogják. Azért midőn hazafiai bizodalommal
esedezünk, vagyunk állandóul kész hazafiai s alá-
zatos tisztelői:

Károlyi, Pálffy, Nadasdy; Splényi gyalog, és
Erdődy, Toskána, Splényi lovas regementekbéli
fő tisztiek. Költ Prohovái táborban,*) die 19-a
Maii, 1790.”

Ilyszert határozott föllézés egyedül áll
a cs. k. armádia összes történetében. Lakolt
is érte a hazaszeretetétől hevített Laczko-
vics, társaival egyetemben. Tüstént elfogat-
tak, és Zimonyba, Wallis táboronk elnöklete
alatti haditörvényszék elé huzoltattak:
Gróf Festetich György alezredes, Laczko-
vics és Archi Pál főkapitányok, Vinezé János,
Csicsmán István főhadnagyok, és Szily
alhadnagy.**) De a magyar rendek közbe-

vetésére*) Bécsből aug. 22-ikéről azon ke-
gyelmes királyi válasz jött, hogy a tisztiek
dolgában az 1655. 7. t. cz. és 1723. 11. t. cz.
szerint fogják eljárni.***) Ennélfogva Lacz-
kovicsnak hazaszeretetéért egyéb büntetése
rangja elvesztésénél nem lett, mit a „Kurir,
rokonszenve határozott kimutatásával, imi-
gyen újságot: „Ama nevezetes vitez első
kapitány Laczkovics ur, főhadnagy Csics-
mán, alhadnagy Szily urak, mind nemes
magyar hazafiak, kik közül némelyik már
husz s több esztendőktől fogva fegyverrel
szolgálnak, szolgálatjokról lemondottanak
inkább, hogysem más német sereghez, talán
hazájokból örökösen kimenjenek.“****) Ez idő-
től a magán életbe vonult, s itten Laczko-
vics életében válságos pillanatokhoz jutot-
tunk; a viszonyok megérthetéseért kissé ki
kell térnünk.

Senki sem méltatta még figyelemre azon,
egyébként szembeötölő s mélyebb gondolko-
dásra, vizsgálódásra alapul szolgálható
tényt, hogy a mult század politikai vagy
nemzetiségi szabad gondolkozói épen azok
voltak, kik az udvárnál huzamos ideig tar-
tózódván, azt tövéről-heggyére megismerték.
Igy Orczy, a tábornok, főispán s szent Ist-
ván-rend vitéze, bár ez inkább csak a ma-
gyar nemzet mellett buzgó, fölismerve a
királytól lepel alá burkolt intenciót; Bes-
senyei, testőtársai, fölismerve ugyancsak
az udvar czélzait, s azok körmönfontásá-
gához képest az ellenállásra nemzetük alanti
állapotát szemlelileg és anyagilag; végre
Laczkovics a testőr, s az egykoru Martino-
vics apát, Lipót császár legbensőbb embere.
Ime e példák tanúsítják, hogy a hatásra
visszahatás támadott, de föleg azt, hogy
hazánkfiai minél inkább ismerék meg az
udvarban uralgó szellemet, annál inkább
föltették erélyét vesztett nemzetüket oly
kiszabott uton, hagyományos elvek nyomán
járó hatalmas ellentől, — mert nemzetünk-
kel szemben határozottan ennek nyilvánít-
hatjuk. Végre is az, ki bizonyára mindnyája
közé legmélyebben furakodott a császári
udvar belsejébe, az infulás apát, összeeskü-
dött az ellen, nem fontolja meg, hogy ősz-
szeesküvésük mily gyenge az udvar ha-
talma ellenében.

Laczkovics maganzósága ideje alatt jött
össze először Martinovics Ignác József sa-
vári apátal, ki Lipóttal személyes ismeret-
ségben levén s annak kegyében állván,
számára kegyelmet eszközölt ki. Laczkovics
fölment Bécsbe, s ott személyes udvarlása
alkalmával a királytól ígéretet vett, hogy
Pestre tartományi biztossá fogja kinevezni,
mi azonban a király halála miatt füstbe
ment.

És Laczkovics nyughatatlan, kitörni vá-
gyó szelleme nem pihent meg. Már előbb irt
s közzétett egy röpiratot „Magyarország ál-
lapotáról“, most 1792-ben egy újabbat irt
e czim alatt: „A keresztény vallásban magát
oktatni vágyódó utazó ember“, mi annyira
magára vonta a közfigyelmet, hogy az ud-
vari kancellár őt e miatt Pestvármegye
által megfenyítetteti rendelte.

Mind ez iratok készítésére, százada szel-
leme és iránya vezette Laczkovicsunk az
teljesen egyező, s vezéreszméi kifejezésére
elég képességgel bíró lelket. A XVIII. szá-
zad az encyclopaedisták által előkészítve,
telve volt a forradalom villányos anyagaival.
Oly nagy lökésre volt szükség, mint a fran-
czia forradalom, hogy e szellem, mely föleg

*) Brábovai tábornok írja a Magyar Kurir 1790. máj.
28-ikén kelt száma (593. l.), hol az egész szerbiai táborozás
le van írva.

**) L. ugyanazon országos ülésen tárgyalva: Laczkovics
István Temes v mezei viceispánjának, kap. Laczkovics J.
és más magyar tisztiek eránt benyújtott eszedő levelet.
Acta Diet. Pos. pag. 76—78.

a titkoszerűség varázsa által is elősegítve,
csirájában a világ minden mivelt államában
elterjedett, nagyobb erőre vergődtek. S a
szándék ily erőrevergődésre meg is volt. A
zsarnokok érzék, hogy rájuk négy sorvasztó
szél az, mely Páris fölől fú, s a melyet el-
nyomott alattvalóik tele tudóval szivnak.
Érzék az átmeneti időszak nyomászóságát,
érezk a fontosságát, hogy trónjuk az erejét
fölismerő nép vállain ingadozik. A szabad-
ság, testvériség, egyenlőség elve sok ver-
arán érvényesítették jogait az ősz demok-
racziát illetőleg, melyek őket békés uton
megillették volna.

A politikai igazató körökke alakult sza-
bad-kömvesség mindinkább terjedett, s
annyira megragadta a fogékonyabb kedé-
lyeket, a miveltebb elméket, hogy pap, író,
tudós, de néhány csak az új czég után kap-
kodó belátástalan fő is csatlakozott hozzájuk.

A magyar nemzet tömege azonban meg-
volt elégedve a II. Lipót alatt eszközölt viv-
mányokkal, s csak kis töredék akart teljes
egyenlőséget s demokracziát. Ezek nagy
része elméleti ember, kik kivételre vagy
épen nem, vagy csupán ködös ábrándjaik
tovafűzése közben gondolhattak.

II. Lipót holta után azonban, az abszolút
hajlamu II. Ferencz mellett az abszolút tö-
rekvéseket élére állító Thugut miniszter az
ily tervekben a legnagyobb forradalmat
látta már megtestesülni, s áomlító lelke
visszaszonyodván azoktól, a másik tulságba
esett. Titkos rendőrséggel s bakóval akarta
elfojtani a szabad gondolkodást. Kémek a
szabad-kömvés páholyokba is befurakod-
tak s a páholyok tagjai megtudva, vagy
sejtve ezt, veszélyeztetelt feltől bennök. A
félénkebbek visszavonultak, a merészebbek
egy titkos társulat szervezését látták szük-
ségesnek. Így alakult meg az úgy nevezett
Magyar Jakobinusok társasága, vagy a fe-
jéről Martinovics-összeesküvésnek nevezett
titkos társulat, mely egy ország reformálá-
sára, ha terve sikerül is, csekély vala, de
egy ország rémületbe ejtésére, egy ország
és maguk veszélybe döntésére épen elégse-
ges volt.

A mi ily kiterjedt hálózatú társaságnál
el nem maradhatott, csakhamar megtörtént:
fölfedeztetett. A társulat fölfedezése után
Laczkovics, mint annak egyik alapítója, azon-
nal elfogatott. Kazinczy Ferencz budai fogásá-
gában vezetett naplójából*) ismeretes Németh
János királyi ügyész gyalázatos vallatása
és gaz bánása a foglyokkal; ezt épen ezért
nem szándékozunk itt előadni. De nem hagy-
hatjuk említés nélkül a Laczkovics ellen
hozott s a Martinovicsal összeesküdtek közt,
a névadót sem véve ki, legbonyolultabb
szövegű ítéletét. Ebben, mely 1795. ápril
25-dikén deliberaltattott a királyi táblán**),
azonkívl mik a demokráta forradalom
előidézésére alakult két társulatról, s az el-
híresült kátékról mondatnak, még a követ-
kező tények tűnnek ki: hogy Martinovics
által a debreczeni kerületbe igazgatóknak
neveztetett, a kátékat leírta, s unoköcsésé-
vel Szilvy Jánossal azok mindkettejét
testvéröcsésével Lászlóval pedig a reformá-
torok kátéját közölte; hogy továbbá, még az
összeesküvés szervezése előtt Martinovics
véle az ország alkotmányáról értekezvén,
neki egy demokráta elvekre alapított alkot-
mánytervet mondott tollba, melyet aztán
Szilvynek és Szentmarjának is megmuta-
tott; hogy végre a „polgár s ember kátéját

*) Kazinczy Gábor bántólí könyvtárából az eredeti
kéntről közölve Péstor Dániel által; Vahot Imre. Orsi
szegényes emléki. Budapest 1848. 63. 87. l. — Milez,
Béla által: „Vasárnapi Újság” 1869-ki évfolyam 6-12-ik
száma.

**) Pánczél Dániel: Magyar Merknis, 1796-ki évfolyam,
41-ik szám, 586. 587. l.

***) Magyar Kurir, 1790. évf. okt. 12-ki száma.

magyarrá fordítván, azt még az eredetnél is szilajabb kifejezésekkel írta meg, s egyéb leveleiben saját nemzetét kikelésekkel s gyalázásokkal illette.

Semmit sem tagadván Laczkovics az akkori körülmények szerinti igen súlyos vádpontokból, a nagy és nemeskeblű férfiú 1795. május 20-án a budai vérmezőn felállított vérpadra hurcoltatott. A katonaság által alkotott karréba öt társa közt ő ment legbátrabban. Maga vetkőzött le, maga ült le. A pap után nem mondta az imádságot, hanem kedvenc Horatiusa „justum ac tenacem propositi virum“ át énekelve, maga tette fejét a tőkére, hogy elvérezzen a bárd alatt.

Az előadottakban Laczkovics csak mint politikai író szerepelvén, méltán mondhatná

terjedelmességének s a vár bevételeknél küzdött vitéz emlékezete elé tóduló nagyszerűnél nagyobb szerű jelenetek hatásának számíthatjuk fel. Ez a 12 szakból álló egyetlen vers mindenestre csekély arra, hogy Laczkovicsot mint költőt méltassuk, de arra éppen elég, hogy őt azok közé soroljuk; mert hisz tudva van, hogy ki a Muzsákkal szövetkezett, egy összejövettel abba nem hagyja a barátságot, hanem ha teszi is ezt, később teszi: előbb próbál és munkálódik. S így lehetett ez Laczkovicsunkkal is, kinek szintén bizonyára nem egyetlen költői műve ez. A többi lappang, vagy ama végzetes év máj. 20-ik napján Laczkovics többi irataival együtt égettetett el a budai és egri hóhérok kezei által.

Ballagi Aladár.

Táborozásja budai város-majorban. — (Fénykép után.)

a szíves olvasó, hogy e jögon a leginkább csak szépirodalmilag tárgyalt testőrök között helyet nem szerzett magának. Szerencsém volt azonban nem sok, de arra éppen elegendő dolgozatára akadnom, hogy helyet kapjon költőink közt is. A „Magyar Kurir“ 1789-ik évfolyama nov. 4-kén kelt 85-ik számában (1273—1275 l.) éneklő Belgrád megvétele, mint alá van írva, a Gréfen Reg. Kapitány, Laczkovics János Ur.“

A költeményben magasabb poezist hiába keresnénk. Nagy hangon, inkább a formára ügyelve ir ebben. Látszik, hogy a nyelvvel költőileg bánni nem tudván, a technikára ügyelés minden erejét igénybe vette, s innen van a szerfelett laza belső. Egészen illik reá, mit a pacstíráról mondanak: vox prae-terea nihil, csupa hang és semmi egyéb. A vontatottság is nagy hibája, de ezt a tárgyat

Táborozás a budai város-majorban.

Az őszi hadgyakorlatok az idén nem voltak oly nagy jelentőségűek, mint a tavalyiak, mikor Vác alatt formális tervszerű háborút viseltek a közös hadseregbeli katonák és honvédeink. Az idei őszi gyakorlatok a helyőrségek kisebb hadműveleteire szorítottak. Mindamellett több érdekes mozzanat merült fel, mely megérdemli, hogy a művész fára vessze, a harctudósító pedig papírra tegye. Érdekes volt az első honvédszászlóaljnak több közös hálseregbeli ezreddel egyetlennel folytatott hadgyakorlata a nagy Ríkoston, Hídegkúton, s a budai hegyek közt, de legérdekesebb volt és a rajzoló önjának legmegfelelőbb képet nyújtott az Estei bakák táborozása a budai város-majorban.

Nem elég a katonát menedésként, zárt és szétosztott harcmezőben való hadakozásban gyakorolni; a táborozás, bár sokkal könnyebbnek tűnik fel, mégis sok időt igényel, míg a katonáknak is kellő gyakorlottságot bír elsajátítani. A táboro-

zásnál megtanulja a katoná a tábori erődítést, az utász-szolgálatot, mely tudomány-ágak a gyakorlati harczászat első főkéllékei.

Ha valamely sereg egy helyen táborot akar ütni, megvizsgálja a terepet, vajjon kellő fedezetet nyújt-e az ellen támadásai ellen, vajjon alkalmas-e a seregnek elhelyezkedésére; milyen a környék, van-e közelben egészséges, iható víz, nem ártalmas-e a levegő stb. Mind e tekintetek figyelembe veendőek, s csak azután telepedik meg. Az árka-szok a terep minőségéhez képest körülszanczolják a táborot, redoutokat hánynak, az utászok hidakat, a legénység sátrakat épít, s a munka minden irányban gyorsan és gondosan foly.

Igy történt ez a budai város-majorban is, midőn őszi hadgyakorlatok a táborozás volt kijelölve az Estei bakáknak. Ott látjuk a sátrakat, a tábori konyhákat, csapszékkeket, kázinókat nyüzsgő néptől környezve. Sajátságos látványt nyújt egy katonai tábor, s a pezsgő, tarka-barka élet sok érdekes epizodot tud felmutatni.

tudára adva a sörözőknek, hogy közeleg az „el-lenség.“ Ekkor aztán rohant mindenki a kriglitől a fegyvergúlóhoz, rá sem érve, hogy az árát a nagy tolongásban kifizesse, a mikor a századpa rancsnok „fegyvert fogj“ vezényszava elhangzott,

leginkább a tábori szolgálat jutott osztályrészül. A tartalék szereplése azt hinné az ember, könnyebb mint a működő csapatoké, pedig korántsem az, sok esetben a legnagyobb fáradságnak és folytonos ide- s tova-menelésnek van kitéve, hogy

A fejedelmek találkozása Berlinben.

Az egész nyár egyetlen fontos eseménye, melyről az egész világ beszélt, a berlini találkozás volt. Fontosságát még nem lehet megmérni, de

A fejedelmek találkozása Berlinben.

I. Bismarck herceg.
I. Vilmos német császár.

Andrássy gróf.
I. Ferencz József császár és király.

Gorcsakoff herceg.
II. Sándor orosz czár.

mindenki epedőleg nézett a sor előtt üresen álló sörös kocsi.

A budai városmajori táborozás augusztus 25-kétől szeptember utolsó napjain tartott, s az ott felállított ezred a Vörösvár környékén táborozó hadsereg tartalékát képezte, s mint ilyennek

a működő hadtestnek felelősen szolgálhasson. Képünk a tábor nyugodt képében tünteti fel, midőn a harcosok a fáradszó munkát már bevégezték.

hogy csupán udvariassági tény nem volt, több mint valószínű. Egy angol lap, mely után képünk készült, a következő érdekesen egybeállított közleményt adja a kép és az esemény magyarázatául:

Egy kevéssel több, mint két éve, ha valakinek

T A R H A Z.

Petőfi szülőiről.

Petőfi István, a nagy költő testvéröccse, Jókai Mórhoz levelet intézett, melyben helyreigazítja Martiny Károlynak, Petőfi Sándor keresztapjának némely állításait, melyet a napilapok közzétettek. Így helytelennek mondja különösen amaz adatát, hogy Petőfi, atyjának ellenzése dacára, Martiny vitte volna tanulni Aszódra; mivel senkinek közbenjárására nem volt szükség, az öreg Petrovics ellenkezőleg mindig sok gondot fordított fiainak taníttatására és gyakran mondá nekik: „Tanuljatok gyermekeim, még most tehetünk érettek mindent, de ki tudja, hagyhatunk-e egyéb marandó örökséget reátok, mint azt, a mire taníttathatunk!”

„Különös — folytatja Petőfi István, — hogy hány rövidült már messziről megismeri a felhők madarát, ott, hol a messzelátók még mitsem látnak. Szerencsése bátyámnak, hogy nincs az élők között, mert nem győzné köszönettel azokat, kiknek állítólag — köszönetet, hogy vált belőle valami. Az öreg ur vallomása nyomán Suhajda József ur is föllekesül. Suhajda ur hallott valamit harangozni s a légből kapott hírt közli. Tegyen ő kérdést Szabadszállásról, hol bizonyosan élnek még sokan azok közül, kik szüleiket ismerték abban az időben s vagyonuk állását; kik bizonyíthatnak arról, milyen parlagon mögbe nevelte Petrovics István fiait, a vajjon szükség volt-e valakire, a ki segítette azokat az iskolai pályára, szülőiken kívül. Bátyám 16 éves volt, én 14, midőn szülőinket vagyonilag súlyos csapás érte. Addig nem kellett senki ösztönzése, sem segédelme, azután pedig senkijét igénybe nem vettük. Ő Selmeczet ott hagyta s lett színész s katoná; ettől fogva élete ismeretes; én lettem mesterember. Köszönettel csak szülőinket tartozott, a mit irányokban híven je is rótt.

„Nem írom mindezeket félindulással nélkül, midőn látom, hogy a közvélemény előtt a legjobb szülők emlékét miként homályosítják be rosszul értesültek s egy aggságtól s nyomortól sujtott elme. Tegyenek a résztvevő szívek az agg, szegénységgel küzdő keresztapáért valamit, hogy sorsa enyhíthessék; de a nemzet-pietás kitüntetését felhívni valaki iránt, kinek érdeme annyiból áll, hogy véletlenéből kerezapátja lett egy költőnek, kinek emlékét a nemzet érdemesnek tartja megőrizni, nézetem szerint nemesen megalazza az illetőt, de helytelen is. Ily módon a nemzet baja csak meggyűlölk; lenne konkurrens a nemzeti pietásra elég.

„Suhajda urral ezuttal azt is tudatom, miszerint Petőfi Sándornak elhunyt fia halála után, rajtam öccsén kívül, vannak még apai ágról egy, s anyai ágról több rokoni is, kik közelebb állanak hozzá, mint Martiny ur, de mindenik saját emberiségéből él munkája után. E nyilatkozattal nem akarom a nemzet figyelmét csekélyeségem vonni, ettől távol vagyok; minden törekvésem oda irányul, hogy a nemzet pietását, mint arra érdemelt, igénybe vennem soha se kelljen; ha a sors azonban ebbeli elhatározásomat megemmisitené: reményem, hogy a nemzeti pietás meg mint Petőfi Sándor öccse, hanem mint 48/49-es honvéd előtt menháza ajtaját nem zárandja be.“

Egyház és iskola.

— (A kolozsvári egyetem tanárainak kivétele.) Trefort Ágoston vallás- és közoktatási miniszter előterjesztésére, az újonnan felállítandó kolozsvári egyetemhez a király a következőket vezelte ki, és pedig:

a) a jogi s államtudományi karhoz: 1) az egyetemes európai és hazai jogtörténelemre: dr. Övári Kelemen, pesti egyetemi magántanár; 2) a magyar és erdélyi magán- és hányajogra: dr. Kolosváry Sándor, kolozsvári jogakadémiai rendes tanár; 3) az osztrák magánjogra: dr. Haller Károly, kolozsvári jogakadémiai rendes tanár; 4) a törvénykezési eljárás s váltó- és kereskedelmi jogra: dr. Ploss Sándor, pesti kir. törvényszékbíró; 5) az észjogra és encyclopaediára, valamint a protestans egyházjog előadására: dr. Jenői Viktor, udvarhelyi főtanodai tanár; 6) a büntető jogra: dr. Grois Gusztáv, kolozsvári jogakadémiai rendes tanár;

7) a magyar közjogra s közigazgatási és pénzügyi törvényisemre: dr. Korbuty Imre pozsonyi jogakadémiai rendes és egyetemi magántanár; 8) a katolikus egyházjog és hűbérjogra: dr. Csiky Viktor, kolozsvári jogakadémiai rendes tanár; 9) a nemzetgazdaságtan és pénzügytanra: dr. Berde Aron, m. t. akadémiai tagot s kolozsvári jogakadémiai tanárt — rendes tanárokat; — továbbá: 10) a római jogra: dr. Farkas János, nagy-szebeni jogakadémiai rendkívüli tanár; 11) az alkotmányi és közigazgatási politikára: dr. Concha Győző, egyetemi magántanár — rendkívüli tanárokká;

b) az orvosi karhoz: 1) a leíró- és tájbonoztatni tanáskre: dr. Csifra Ferencet, s kolozsvári orvos-sebész tanintézet rendes tanárát; 2) a kórbonoztatni: dr. Generich Antal kolozsvári orvos-sebész tanintézet rendes tanárát; 3) az élet- és szövettanra: dr. Török Aurél kolozsvári orvos-sebész tanintézet rendes tanárát; 4) a különös kör- és gyógytanra: dr. Máchik Béla, kolozsvári orvos-sebész tanintézet rendes tanárát; 5) a sebészetre: dr. Brandt József, kolozsvári orvos-sebész tanintézet rendes tanárát; 6) a szülészetre: dr. Málnér János, ugyanottani rendes tanár; 7) a szemészetre: dr. Schulek Vilmos, ugyanottani rendes tanár; 8) az állatorvostanra: dr. Fodor József, pesti egyetemi magán- és segéd-tanár, nyilvános rendes tanárokká; — továbbá: 9) az általános körgyógy- és gyógyszer-tanra: dr. Ajtai Sándor, pesti egyetemi tanársegédet; 10) az állatgyógyászat és állatgyógyászat: Mán János, sebész és állatgyógyásztanár s kolozsvári orvos-sebész tanintézet rendes tanárát; 11) az élet- és körvegytanra: dr. Ploss Pál, pesti egyetemi magán-tanár és tanársegédet — rendkívüli tanárokká;

c) a bölcsészeti és mennyiség-tan természettudományi karhoz: 1) a klasszika philológiára: Szamosy János, budai gymnasiumi rendes- és egyetemi magántanár és Homan Ottó, bölcsészettudor és egyetemi magántanár; 2) a magyar nyelvre: Imre Sándor, m. t. akadémiai tagot és debreczeni főtanodai rendes tanár; 3) a német nyelvre: Meltz Hugó, bölcsészettudor; 4) a bölcsészetre: Szász Béla, kolozsvári ref. főtanodai rendes tanár; 5) a neveléstanra: Felméri Lajos, sárospataki ref. főtanodai rendes tanár; 6) a hazai történelemre: Szabó Károly, m. t. akadémiai rendes tagot, s erdélyi muzeum-egyleti könyvtárnokot; 7) az egyetemes történelemre: Ladányi Gedeon, debreczeni ref. főtanodai rendes tanár; 8) a történelmi segédtudományokra: Finály Henrik, m. t. akadémiai tagot s az erdélyi muzeum-egylet titkárá; 9) a felsőbb mennyiség-tanra: Martiny Lajos, m. t. akadémiai tagot és kolozsvári távirati igazgató; 10) a kísérleti természettanra: Abt Antal, bölcsészettudor, budai gymnasiumi rendes- és egyetemi magántanár; 11) a vegytanra: dr. Fleischer Antal, pesti egyetemi vegytanár-segédet; 12) az ásvány- és földtanra: dr. Koch Antal, budai főgymnasiumi rendes tanár, — rendes tanárokká — mindnyáját a megállapított illetményekkel és ezen felül Mán János, orvoskar rendkívüli tanárt, tekintettel eddigi fizetésére, nyugdíjába b-számítandó háromszáz frtnyi személyes pótlékkal.

„A József-műegyetemen) a növénytan tanáskre Klein Gyula műegyetemi helyettes tanár, a kísérleti természettani tanáskre Schüller Alajos tanársegéd rendes tanárokká nevezettek ki; továbbá Schnédár János műegyetemi száraz építészeti tanár „száraz mű- és diszépítészeti tanár“ czimrel és ezen tantárgyak előadására való jogosítványtál fölruházta, — Hausmann Alajos műegyetemi helyettes tanár ugyanazon czimrel és jogosítványtál rendes tanárrá nevezett ki.

„Az egyetem ünnepélyes megnyitása.) Az egyetem új rektorának beiktatása kedden októb. 1-én d. e. 10 órakor ment végre. A lelépő rektor Tolaj Ferenc visszapillantást vetett az egyetem egy éves múltjára, annak működésére, és örömmel konstatálta, hogy az egyetem ez egy év alatt is sok haladást tett a reformok terén. Bita Dezős, a hittudományi kar dékánja a lelépő rektor érdemeit kiemelve, az új üdvözölt az egyetemi tanács, a tanári kar és az egyetemi polgárok nevében. Ezután Hatala Péter tartotta beközönlő beszédét. E beszédnek alapját képezte a tétel, hogy a tudomány szabadnak kell lennie; sem az állam,

feltaláló éssz, melylyel minden bajból egyszerre s önére jén bírta kihuzni magát. Képzeldőse merész kalandok, kísérletek, felfedezések és utazások leírásain táplálkozott s a közép- és újkor minden hajózási vállalatával a legnagyobb előszeretettel ismerkedett meg. Almaiban Mungo-Park, Bruce, Caillé, Lavoillant, sőt néha Selkirk és Robinson-Kruzoé társának képzelte magát, kit nem tett utánok az előbbieknél s magára hagyott, de magán segíni tud helyzetében példányképeül gyakran választá.

Atyja halálakor a huszonkét éves Sámuel már egyszer körülhajózta vlt a földet, a bengáli mérnökkarban szolgált s nem egy csatában tűntette ki magát. De a katonai élet nem elégítette ki; a vesélyt szerette, de a maga rovására, nem pedig parancsból vagy vezényszóra. Bouda tehát lemondását; s vadászpuskát és fűvésztáskát akasztva nyakába, az indiai félszigeten gyalog, kalandozva ment át Kalkuttából Suratáig. Onnan átvándorolt Ausztráliába s részt vett 1845-ben Sturt kapitány vállalatában, a ki azzal volt megbízva, hogy az Új-Holland közepén létező gyantitott új Kaspi-tengert fölfedezni kísérte meg. 1850-ben visszatért Angliába, de tele fölfedezési vágyakkal. 1853-ban Mac-Clure kapitányhoz csatlakozott, kinek feladata volt Amerika egész szárazát, a Behring-szorostól Farewell-hegyfokig körül hajózn. 1855-től 57-ig ismét a Schlagintweit testvérek társaságában találgat, kik Tübet nyugati részét utazták be s onnan ethnografiai különösségek egész halmazát hozta haza. Mind e világtutazásokban, dacolva az éghajlak vesélyes hatásával, játsza a vesélyekkel, föl sem véve a fáradsalmakat szenvedélyes s valódi példányszerű „utazó“-nak bizonyította magát. A mellett egy tudós kitartó szívóssággal gyűjtötte az észleleteket, adatokat, sajátosságokat.

De most mindezeknél nagyobb vállalaton törte fejét. Afrika belsejét, hol annyi felfedezőnek nyoma vezetett, hol a talaj, éghajlat, vadállatok s vad népek, megannyi ellenségei a mívelt, tudományos és felfedező európainak, annyi merész és nemes vállalatot hisztítottak meg, e titokteljes föld-részt akarta ő beutazni, megismerni, a nélkül hogy csak lábát is tenné a vesélyes földre, hol eddig minden nagyobb utazó ott hagyta a fogát. Barth tudor, a Denham és Clapperton által kijelölt uton, Sudánig nyomult előre; Livingstone a Jöremény-fokától a Zambezi medréig vitte vakmerő kutatásait; Burton és Speke kapitányok a közép-afrikai nagy tókat fedezték fel, s ez által három új utat nyitottak az ujkori polgárisulásnak; de e három ut találkozásai pontjaig, Afrika szívébe, európai ember nem hatolt még. A régiség nagy, meses feladata, a Nil forrásainak fölfedezése, nincs még megoldva. Erre kell irányulni egy újabb vállalat minden törekvésének. Ezt tűzte ki maga elébe Fergusson Sámuel. Ő oda, a hova emberi lábak még nem hatoltak be: léghajón akart eljutni. Afrikát, közép táján, keletről nyugati irányban akarta léghajói utjától átszelni, s kiindulási pontul Zan-zibar szigetét választotta.

Im, ez volt a terv eszméjének vázlatja, a mint azt a merész vállalkozó a kir. földrajzi társaság elébe terjesztette.

Mikor a tervnek a lapok után először híre ment, voltak a kik az egészet egy Barnum-féle humbugnak tulajdonították s Fergussonnak még léteztek is kétségbe vonták. A tetleges előkézleletek azonban minden kételyt eloszlattak. Londonban történtek a készülletek. A lyoni selyemgyárakban tetemes mennyiségű tafuta rendelttet meg a léggömbnek. S az angol kormány a „Resolute“ nevű hajót bocsátotta Fergusson rendelkezésére, Pannet kapitány parancsnoksága alatt, hogy azon maga és léghajója, az indulás helyére átszállhasson.

Hívók és kételkedők, tudósok és műkedvelők, vállalkozók és kalandorok szeme a nagy utazó felé fordult; látogatásokkal, levelekkel, kérdésekkel ostromolták s ő szívesen adott terveiről felvilágosítást mindeneknek. Sokan ajánlkoztak utitársakul is; de ő, a mily udvarianus, oly határozottan is, mindeniket visszautasította. Leendő utitársát maga szemelte ki magának.

Dr. Fergussonnak egy jó barátja és egy inasa volt; ezek vltak leendő utitársai.

Barátját, jobban mondva alter-egóját Kennedy Dieknek (Richard) hívták. Nyílt, határozott, macacs skót volt. Leith városában lakott, közel

Edinburghhoz. Szemvedélyes turista, alomig kitartó halász, csodásan ügyes puskás s rettenthetetlen hegymászó volt. Középnél valamivel magasabb, rendkívül csontos, de azért nem kevésbé jó husban levő legény. Herkulesi ereje dacára könnyű, sőt kecseljes mozdulata, a mit róla, fesz-telen ülés- és heverésmódjával itélve, első tekintetre senki sem tett volna föl. Fergussonnal még Indiában ismerkedett meg. Mindk-tten ifjak s kaland-szomjasok voltak. Dick elefántokra és tigrisre, Sámuel bogarakra és növényekre vadászott. De az utazás és kalandok szenvedélyében megegyeztek. Hazájokba visszatérve, csak Fergusson kirándulásai választák el őket egymástól, mialatt Dick otthon vadászati s halászati szenvedélyeinek élt. De ha Sámuel visszatért s ismét találgoztak, Dick újra átétele vele utazásait s megígérte, hogy ha egyszer saját kezdeményéből indul valamely világra: kísérfje lesz.

Fergusson egyszerű tervét az újságokból olvasta. S nem késett kimondani reá magában, hogy a terv képtelen, örült, eszeveszett. Mint jóbarát egy percet sem késett: nyakába kapta kockás skót shawlját, telepölgyszolta két kézi utitáskáját, hóna alá vette szeges botját és vászon esernyőjét, — a legközelebbi állomásra vasutra ült s Londonba sietett, azzal az erős elhatározással, hogy barátját az örült tervről lebeszélje.

(Folyt. követt.)

Öt hét léghajón: Kennedy Dick.

Egyveleg.

„(A nap.) A tizenkilenczodik század haladatlán gyermekei a napot nem tekintik világot és melegezt osztó mindenható napnak, hanem egy nap-foltoktól éléketlenített bizonytalan testnek. Valjon boszu-e a napisten részéről, ki zokon veszi, hogy őt, ki ezeltől büszke pályáján zavartalanul haladhatott, s minden éjet Thetisné karjai közt tölthetett, most oly szoros felügyelet alá veszik, hogy őt, de annyi áll, sok dolgot ad a csillagászoknak, sőt a „New-York Times“ egy cikket közöl, mely azon kellemetlen kilátással kecselget, hogy nemsokára vagy megögnék vagy megfagynak. Már régóta sejtettük — írja az amerikai lap — hogy az északi fény a nappal eddig még nem ismert öszeköttetésben áll. Ha északi fény gyakran látható és különösen ragyogó, akkor a nap-foltok egészen sajátosságos tevékenységben vannak. Az utolsó hónap a legszebb északi fényt láttuk, milyet valaha kortársaink kevészer láthattak. Továbbá általános föltűnt, hogy husz év óta az északi fény, mely azelőtt látóköreinkben ritkán tűnt föl, évenként gyakoribb és ragyogóbb lón. Ha valóban van összefüggés a nap és északi fény közt, mint általában hiszik, akkor kevéssel ezeltől a napon nagy forradalmaknak kellett lefolyniok vagy talán még most is folynak. Jelenleg tudjuk, hogy az északi fény villanyos természetű. Az aug. 11—17-ig tartó hét alatt nemesak minden éjen föltűnt

körül, mely a mezőgazdasárat emelése által jelentékeny eredményeket ért el. A Fidai sziget-csoportban amerikai telepítvényesek kieszközölték, hogy egy Kakoban nevű főnök királyllyá kiáltotta ki magát, s némely alsóbb rendű hivatal kivételével, a magasabb hivatalokat amerikai és angol férfakkal töl-tette be, az angol nyelvet hivatalos nyelvvé emelte, a husvétot nyilvánosan megünnepeltette, és ápril 21-én nyilvános isteni tiszteletet rendezett. Mindezen megvetendő dolog, ha megmondjuk, hogy az indiánok még néhány év előtt emberek voltak az öregeket, hogy teherré ne váljanak, föltálták, a család fő halálakor annak nejeit és rab-szolgáit lemészárolták, a szülőknél joguk volt gyermekeiket, az uraknak rabzolgáikat, a törzsfőnököknek alattvalóikat meggyilkolni, és hogy néhány év előtt egy főnök avval díszekedett, hogy ő 900 embert evett meg. Most már e szokással felhagytak, annál inkább, mivel az amerikai kormány az egyes hittérítők megölését igen szigoruan büntette. A lakosság száma 150,000-re megy, a kereskedés emelkedőben van, és van „Fiji Government Gazette“ című alatt a kormánynak hivatalos lapja is. Most azon vannak, hogy az Ausztrália és San-Francisko közt közeledő hajók számára ott rendezzék állomást létesítsenek, a mi az ottani viszonyok fejlesztésére nem kis befolyást gyakorolna.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

„(Az arad-hegylajai bor- és borászati eszköz-kiállítás Gyoronon) szept. 22. nyílt meg. Gyönyörű és tanulságos látványt nyújtott a gyoroki gróf Nádasdy főle kastély folyosóján, alkalmas állványokon kiállított több mint 195 félé bort tartalmazó sok üveg, Aradmegye összes természetes helyeiről. A legragymóbb fehér, aranybörge, smaragdöld, bíborvörös, sötétpiros stb. színek gyönyörű változatosságot tüntettek fel azon nedvek tartalmáról, melyben az „igazság“ rejlik. — A kormány részéről Schwartz borászati vegytanár küldött le a kiállítás megfigyelésére. A délután tartott értekezleten egyhangulag elhatározott egy borász-társulat és közös pincesz létesítése, melyhez az aradi gazdasági egyesület támogatása is ki fog kéretni. Szeptember 23-án a szőlőművelési borászati eszközökkel és a földművelési miniszterium által beküldött szőlő-kapáló ékekkel kitétek kísérletek és pedig fényes eredményel. Szept. 24 és 25-én a borbírálat ment végre.

„(Fiume a bécsi világkiállítás.) Fium-érdekesen lesz képviselve a bécsi világkiállításán. Többi közt a város domborművé képe is ott lesz, melynek elkészítésével Mayer tanár (a tengerészeti akadémiából) bízták meg, ki már nagy részét el is készíté. Látható lesz azon minden köz-intézet, magánház, kikötő, domb, kert, stb. mindez a természetnek megfelelő színben, kőhomokból; a sziklatömegek köből, a fák festett szivacsból. Maga a tenger felszínét pedig kékes aczelsodronny által lesz jelezve, azért szitából, hogy azon átlátni lehessen a különféle mélységeket, melyek a kikötő fenékrájtát is feltüntetik.

Mi újság?

„(A képviselőház) okt. 2-ki ülésében elfogatta a kolozsvári egyetem és a honvédségi Ludovika-Akadémia a fölléltatásról szóló törvényjavaslatot. Az ülés többi részét, valamint a többi üléseket a fölirati vita töltötte be, s ez még ugy látszik eltart egynehány napig.

„(Kisfaludy Sándor születésének 100-ik évfordulójá) szept. 27-én a késmarki lyceumban szép ünnepélyességgel tartották meg. Délután a tanári kar az ifjúsággal együtt nagy számban gyűlt össze az iskola-épület nagy termében, mely fel volt díszítve s a költő arcképével ékesítve. Az alkalmi beszédet Solcz Frigyes lyceumi igazgató mondta, ismertette Kisfaludy Sándor irodalmi működését, s meloen szólvta a költészet hatásáról. Azután két tanuló költeményeket szavalt, végül pedig az ifjúsági dalárda énekel.

„(Bathányi-mauzóleum.) A pestvárosi küldöttekből és számos művész- és szakértőből álló bizottság, mely hivatra volt a Bathányi-mauzóleum ügyében fölmerült műszaki kétélyek tárgyában véleményt mondani, okt. 2-án d. e. 11 órakor gyűlt össze az épülő emlék színhelyén, s harmad fél órai beható tanácskozás után a bizottság határo:atlag kimondotta: hogy a Schickeldana vezető-építész által foganatba vett változtatások az emlékműnek művészi és szépsézet szempontból határozottan előnyére válnak, s a temető-felügyelőség részéről kifejezett panasz jogosultsága csak annyiban ismertett el, a mennyiben az építmény talajpontja 18 hüvelyknyivel emelendő lesz az esetben, ha a város felvívó ut az emlékmű-kivánta kellő magasságra emelotetik.

„(A honvédméhnázban) eddigél három rokkant honvéd ellátásáról van gondokodva; az egyik Vidacs és családja, a másik Ivánka és a harmadik több volt honvéd jótékonyága által.

**** (Hónvéd-szászlószentelés.)** A pest-solti, Kun-Félegyházán állomásozó 2-ik hónvéd-zászlóalj zászló-szentelése október hó 20-án megy végbe, a zászlóanya tisztét gr. Károlyi Edéné teljesíti, ki a zászlóra remek szalagot küldött, — a zászlót pedig Haynald Lajos lakocsei éresek szentelendi fel.

**** (A királyné) okt. közepé felé** Mária Valéria főhercegnővel a fővárosba érkezik, s huzamosan fog itt maradni. Lónyay gr. miniszterelnök már érkezett Gyöngyössi polgármesterrel az iránt, hogy gondoskodva legyen arról, miszerint a városrészben a királyné és főhercegnő számára alkalmas sétahelyek legyenek, s ha az utak itt-ott netalán megromlottak volna, azok kellőleg helyreállítsanak.

**** (A Jozsefium-főváros) bizottmányából** Staffenberger István pestvárosi polgár a városi tanácsnak azt indítványozta, hogy azon árvek, kik kiváltságos élethez és szorgalmuk folytán valamely tudományos pályára kívánunk készülni, az intézet költségén pályájuk befejezése neveltesse nek, s az árvek közül e célra ötöt ki is jelölt. A tanács erre kimondá, hogy ez elvet készséggel magáévá teszi, de azon megtagadással, hogy jövőre annyi árvaifut fog kiképezetni, a hány csak kedvet mutat a tudományos pályára.

**** (Az esküdték éj.)** A budapesti önkéntes tűzoltó-egylet okt. 6-án fogja 1000-ik éjjeli felügyeletét teljesíteni, s a jubileumok bevett szokása szerint milleniumot tart. Ez az ünnepély okt. 5-én este lesz a Széchenyi-kert étertermében.

**** (Hymen.)** Dr. Takács Lajos egyetemi magántanár s a magyar hitelbank titkára okt. 1-én tartá esküvőjét Újlakj Sarolta k. a.-nyal a lipótvárosi templomban és a ref. egyházban, hol Szász Domokos ref. kolozsvári lelkész áldotta meg a frigyet. — **Parádya Kálmán,** a reformátusok kolléziójának főiskolájának terményrajzi tanára (korábban a kegyes tanítórend tagja volt), a napokban jegyezte el Sárkány Eliz k. a.-t, tanártársának Sárkány Ferencnek leányát.

**** (A női kérdés Németországban.)** Hogy mily szempontból fogják fel Németországban a kérdést, melynek megoldása az egész civilizált világot foglalkoztatja, arról utánzásra méltó példát nyújt az októberben megtartandó német „Frauentag“ napirendje, melyekben többi közt következő tárgyak kerülnek megvitatásra: A beteges ápolása, mint a női kenyérkereset tere; nők alkalmazása a postai, vasuti és távirászi szolgálatban; női bazárok; a Fröbel-féle nevelési módszer; a felsőbb leánynevelők reformja.

**** (Október 1-seje)** Franciaországra nézve szomorú nevezetességű nap volt. Ekkor telt le határideje az optálásnak, vagyis eddig nyilatkozhattak az elzásziak és lotharingiak, ha valjon a német alattvalóságtól a francia földre költözzenek-e? Ez alkalomból a francia lapok egy része gyászszóval jelent meg, s a vezércikk a két tartomány bevégzett bekebelezése fölött nyílvánítja a hazafias fájdalom szavait. Az „Agence Havas“ szerint csak Nancy városán 88,000 elzász-lotharingiai kivándorló vonult keresztül.

**** (A Gellért-hegy parkszerű befásítását)** nem sokára megkezdik, s e célszerű szépítési munkálatot még ez évben be akarják fejezni. A magyar kormány e célra a maróthi uradalomból 20,000 csemetét ajándékozott. Azonkívül még 600,000 darab kisebb növényt fognak beültetni, ezek között szép utakat hagyván. A hegy felső részén egy ciszternát ásnak, mely Duna-vízzel fog ellátni az új növények öntözésére.

**** (Mennyire emelkedik a telkek ára Pesten.)** mutatja a következő példa: — Hirsch Mihály ácsmester ferencvárosi telkét, melyet 6 tíz év előtt 11,000 frton (ölet 6 frtjával) vett, most az első m. bizt. társulatnak eladta 160,000-ért (ölet 85 frttal), a mi eléggé mutatja, mint emelkedett itt az ingatlanok értéke.

**** (A debreczeni ref. főiskola részére rendezett nagy eszt sorsjáték)** három első nyercemény tár-

gya ki van téve Sárkány váci-utcazi kirakatában. A huzás Budán a pénzügyminiszteriumban okt. 15-én fog megtörténni.

**** (Say Mór) tudor és a budai főreáltanoda igazgatójának,** a hadsereg érdekében kifejtett hasznos működése elismerésül a király a Ferencz-József-rend lovagkeresztjét adományozta.

**** (Hivatalos-ese.)** A volt zsámbéki plebános Pados János plebánosi állásáról lemondott s Kőszegen akar megtelepedni orvosi minőségben.

**** (A cigány nyelvet) tanulmányozza** Ilnátko György löcsei főgymnáziumi tanár, ki eddig már terjedelmes cigány szótárt állított össze. Ilnátko gyakorlatilag is iparkodik a cigány-nyelvet elsajátítani, hogy az összehasonlító nyelvészet terén fölhasználhassa.

**** (A szeptentvári rendőrség) évenként** 907,439 rubelbe kerül. A kormány fizet rá 150,000 rubelt, a többi költség a város terhére esik.

**** (Vadászati jog bérbeadása.)** Miatán a pest-megyei Valkó község lakosai tulajdonát képező földeken való vadászat bérbe vétele iránt több oldalról kérdés tétetett, a község értesíti a vadászatot kedvelőket, hogy ezen, a vadászatról nevezetes községben, — mely határos a gödöllői korona uradalmi birtokkal, Isaszeg, Dány, Zsámbok, Szt.-László községekkel, ug Besnyő, Babat és Gyúpusztákkal, — a kérdéses jog egy vagy több évre a f. október 12-ig a *valkói előjárásához p. „Isaszeg“* intézendett ajánlatok, vagy érkező levelek egybeazonosítása után, fog a legtöbbet ígérőnek átadni. Az eddigi ajánlatok eredménye egy évre 450 ft. és vadkar-terítés.

**** (Halálhírek.)** E napokban hunyt el Bécsben egy oly férfi, kiről azt jegyezték föl, hogy noha élte nagyobb részét az állam szolgálatában töltötte, nagy befolyását soha sem használta saját megdagadására. Ez *Orosz Károly* pénzügyi igazgató. Ritka szerény becsületességét, mely kerülte a reklamot, igen dicsérik. — *Alsó-szopori b. Nagy László* tábornagyt és b. titk. tanácsost szept. hó 25-én délután temették el Grácban. — *Nikolajevics* károlyvárosi gör. keleti püspök a karlócai érseki nyári palotában Dalján, váratlanul elhunyt. — *Bischoff Ede,* az első magyar kártoly-fonoda részvénytársulat műszaki igazgatója, szept. 28-án Pesten meghalt.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG
és
Politikai Ujdonságok
1872-ik évi okt.—decz. folyamára.

Szeptember hó végével az évnegyedes előfizetése ideje lejárván, október 1-től az előfizetés melóbbi megújításra hívjuk föl a t. olvasó-közönséget, hogy a lap küldésében fönnakadás ne történjék.

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Pesten hához hodvs.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt:

Évnegyedre (október—december 1872.) . . . 2 ft. 50 kr.
Félévre (október—márczius 1872—73.) . . . 5 » — »

Csupán a Vasárnapi Ujság:

Évnegyedre (október—december 1872.) . . . 1 ft. 50 kr.
Félévre (október—márczius 1872—73.) . . . 3 » — »

Csupán a Politikai Ujdonságok:

Évnegyedre (október—december 1872.) . . . 1 ft. 25 kr.
Félévre (október—márczius 1872—73.) . . . 2 » 50 »

Az előfizetési pénzek beküldése legelőször Pesten postai utalvánnyal eszközölhető.

A Vasárnapi Ujság és P. Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Nemzeti színház.

Pénlek, szept. 27. „A párbaj.“ Dráma 5 felv. Irta Ferri P.; ford. Csepregi L.
Szombat, szept. 28. „Ördög Róbert.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Meyerbeer. (Béna Ida szerződtett tag fölléptéül.)
Vasárnap, szept. 29. „A strike.“ Eredeti népszínmű 3 felv. Irta Szilgietti és Balázs S.
Hétfő, szept. 30. „Közönyt közönyvel.“ Vigjáték 5 felv. Irta Moreto; ford. György Vilmos.
Kedd, október 1. „Faust.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Gounod.
Szerda, okt. 3. „A mátrai vaddisznó.“ Vigjáték 3 felv. Irta Fáy András.
Csütörtök, okt. 3. „A bívő vaddisznó.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Weber.

Szerkesztői mondanivaló.

— Pest. G. Kálmán. A kis költeményben (Ha néha vigság...) van hangulat; s ha nem is közelítő épen, mert még elárulja a gyakorlatlan keset, de reményre mindenesetre jogosít.

— E. B. „Másodvirágok.“ Itt meg épen gyakorlatosság látszik, de a tartalom nem felel meg igényeinknek. Köznapi eszmék, elnyújtva s rimcsingéssel cizomázva: még nem költészet.

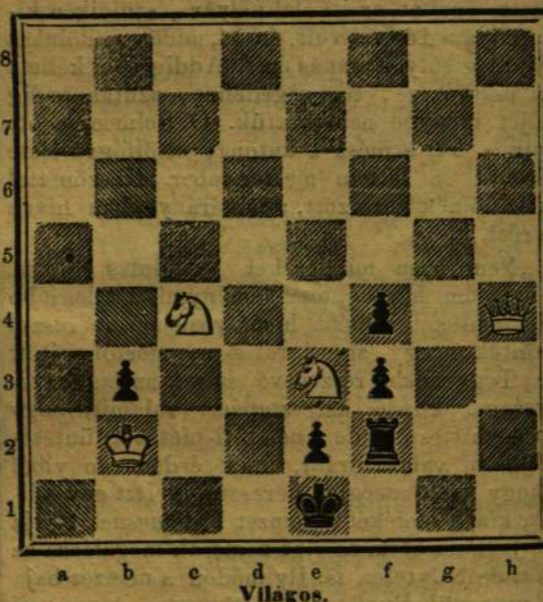
— Rudna. „Volna-e netalán szükségünk néha ilyenekre?“ Dehogyan van, dehogyan van! Inkább nagyon is bősegekben vagyunk az ilyeneknél!

— Budavár. V. I. Az „akis munka“ bizony nem „lapunk keretébe“ való. De sehoval sem, mint költemény. Áldatlan, sivár próza, még az is a szegényebb fajtából.

— Eger. Zs. S. A népdal, vagy igazán a nép ajkától való legyen, vagy olyan, mint a Petőfié s még egy néhány keveseké (Arany, Tompa, Czuczor, Kriza). Nem mindenki-nek adatik azt az érzést, azt a naivságot, abban a formában eltalálni vagy csak utánozni is.

SAKKJATEK.

671-ik sz. f. — Reimann F.-től (Königsbergben.)

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

A 666-ik számú feladvány megfejtése. (Gérecz Károlytól Sárospatakon.)

VII. Söt. VII. c. Söt.
1. Vh1—b7 Kd5—e6: (a) 1. 1. Bc7—c6 (d) 2. e3—e4 tetsz. szer. 2. Vh7—f5 † 2. Kd5—c4: 3. H v. V mattot ad. 3. Vf5—b5 matt.

a. Kd5—c4: (b) 1. 1. Bc7—c5 (e) 2. Fe8—b5 † Kc4—b3: 2. Hc4—b6 † 2. Kd5—e6: 3. Vh7—b1 matt. 3. Fe8—d7 matt.

b. Fb7—c6 (c) 1. 1. Hb5—d4: 2. Hc4—b6 Kd5—e6: 2. Vh7—e4 † Kd5—c4: 3. f4—f5 matt. 3. Bb3—c3 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Miskolcon: Czenthe József. — Gelsen: Glesinger Zaigmond. — Jászkitéren: Galambos István. — Kecskeméten: Galambos László. — N.-Szalontán: Kovács Albert. — A pesti sakk-kör.

— **Rövid értesítések. Debreczenben:** Z. J. A beküldött két feladvány inkorrekt, a három lépéses már két lépésre is megfejtendő Hg4—f2 által. A négy lépéses pedig vil. 1. He7—e8 † — Fe6—c8: 2. Fh6—e3 — 2. Hh4—f3 miatt nem fejtető meg.

TARTALOM.

XV. Károly svéd király (arckép). — Tót népdalok. — Laczkovics János. — Táborozás a budai város-majornban (képpel). — A fejedelmek találkozása Berlinben (képpel). — Tárca-levelek. I. — A fuvola. — Ót hét léghajón (képpel). — Egyveleg. — Tarhas: Petőfi szülőfölről. — Egy ház és iskola. Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Mi vjsg? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakk-játék. — Heti-naptár.

Feladv. szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Van szerencsénk a nagyérdemű t. cz. közönségnek, különösen mélyen tisztelt rendes vásárlóinknak tudomására juttatni, miszerint a jelenlegi idényre

SZÖNYEG-ÁRU-BAKTÁRUNKAT
a lehető legdúsabban rendeztük be,
s ajánljuk gazdag választékú, legújabb és legszebb
angol-, brüsszeli- és Tournay-Velvet-szőnyegeinket
egész termék behuzására, nemkülönb
terem-, sofa-, ágy-, zongora-, tál- és polczozat-szőnyegeinket
a legsikerültebb színekben és legizlésebb összeállításban.

Hosszu szoba- és lépcsőszőnyegek minden nagyságban és szélességben, kókuszszőnyegek és kókuszterítők

jelentékenyen olcsóra szabott áron.

Különös figyelembe ajánljuk:

legnehezebb fajtájú smyrnai szőnyegeinket,
melyekből jól fölszerelt raktárt tartunk készletben, a legkülönfélébb formában és nagyságban, s megrendeléseket elfogadunk bármiféle tetszés szerinti rajzban és nagyságban.

Jelentékeny szőnyegkészletünk azon kellemes előnyt nyújtja, miszerint mintaszerinti nagyobb megrendelést haladék nélkül eszközölhetünk, s nagyobb lakások vagy szállodák behuzását rögtön eszközölhetjük.

Előnyös bevásárlások,

melyeket nagyobb gyárakkal kötöttünk, s az ezüst-árfolyam lehetővé tették, hogy

nagyválasztékú szőnyegkészletünket jelentékenyen olcsó áron adhatjuk el. Minél tömegesebb látogatásért esdenek

TOTTIS és KREN,

„az északi csillaghoz“

Pest, Dorottya-utca 2-dik szám, a kereskedelmi bank épületében.

NB. Mélyen tisztelt vidéki vásárlóink kívánataira szőnyegmintákat, nemkülönb smyrnai szőnyegrajzainkat becses megsemlélés és választás végett a legszivesebben küldünk.

1371 (1—2)

Két fontos új könyv.

Heckenast Gusztav könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

Hajnik Imre.

Magyar alkotmány- és jogtörténelem.

1. füzet. Bevezetés a magyar alkotmány- és jogtörténelembe. (8-rét, 38 lap) 40 kr.
2. füzet. Az ő magyar nemzeti szervezete és ennek előzményei hazánkban. (8-rét, 46 lap) 40 kr.
3. füzet. A szent István-féle alkotmány. Első rész: Alakulási és virágzás korszak. (8-rét, 112 lap) 1 ft. 10 kr.
4. füzet. A szent István-féle alkotmány. Második rész: hanyatlási korszak. (8-rét, 80 lap) 80 kr.
5. füzet. A magyar jogélet az Árpádok alatt. (8-rét, 112 l.) 1 ft. 10 kr.

Kautz Gyula.

A pénzügytan rendszere.

A m. tud. akadémia által Marczibányi-díjjal koszorozott dolgozat kézikönyvül fötanodai- és magánhasználatra.

Második, átdolgozott és tökélyesített kiadás.

(Nagy 8-rét, XII., 257 L.) Ára 2 ft.

Foulke és Társa
ügyvédek és telepítők
New-York,
149 Broadway.

A dr. Sampson tanár által az

I., II. és III. számú coca-lapdacsok

használatra felett ir. tudományos értekezést a „Szerencséhez“ címzett gyógyszerár által Molniban, ingyért szolgáltatták ki.

I skatulya ára 1 tallér vagy 2 ft. o. é, és 5 tallér vagy 10 ft. o. é. A légsz és emésztő szervek minden betegségei; — továbbá: az általános és különleges gyengeségi állapotok minden nemű ellen, mint az indiai kítinó tulajdonságú egyetemes szere a „coca“ Peruból, a legmelegebben ajánlatik.

1338 (9—20)

Heckenast Gusztávnál Pesten megjelent és minden könyvtárunknál és könyvtönlél kapható:

Gr. Széchenyi István

fenmaradt munkái saját kéziratából.

I. Hunnia. II. A buda-pesti lánczid története. — A közlekedési bizottmány alakulása.

(Nyolczdrét, 246 és 264 lap) 3 forint.

HETI-NAPTÁR.

Hónapi-és hetinap	Katholikus és protestans naptár		Görög-orosz naptár		Izraeliták naptár		N a p			H o l d			
	nap	nap	nap	nap	nap	nap	hossza	kel	nyug.	hossza	kel	nyug.	
6 Vasár	Szeptember		Szept. (ó)		Tisri		L. p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.
7 Hétfő	20 Olvasó.	19 Emil	24 A 16 Thekla	4 Ged. B.	193 30	6 8 5 28	239 31	10 19	7 24				
8 Kedd	Justina	Justi	25 Euphrosina	5 B. 20 zs.	194 29	6 9 5 26	251 13	11 32	8 0				
9 Szerda	Brigitta	Pelagia	26 Janos	6	195 28	6 10 5 24	266 35	este	8 47				
10 Csüt.	Dénes, Földes	Földes	27 Kalixt	7 B. a. b. i.	196 27	6 11 5 22	280 48	1 56	9 48				
11 Pént.	B.-rg. Ferencz	Gedő	28 Kariton	8	197 27	6 12 5 20	294 51	2 51	11 0				
12 Szom.	Filomilla szüz	Bughardus	29 Cyriacus	9	198 26	6 14 5 19	309 11	3 32	20				
	Miksa pk. vért.	Szerafin	30 Gergely pk.	10 28. Eng.	199 26	6 15 5 17	323 35	4 5	0 20				

Hold változása. Első negyed 9-én 10 óra 20 perczkor este.

Minden itt elősorolt tárgy a legmondásabban esomagoltatik s küldetik el.

Traugott raktárának

Mivel hirdéseink utánaotlatnak s hamisítatnak, kérjük czéglőnket TRAUGOTT FEITEL megjegyezni.

- 1 kr. 5 db. jó aczéltoll.
- 1 » 2 » tolltartó.
- 1 » 1 » irókönyvecske.
- 3 » egy ezüstözött érc kávékanál.
- 2 » 1 db. finom pipere-zsappan.
- 3 » 1 » gyakorlati kulcstartó.
- 3 » 1 » kenőkefe.
- 3 » 2 köteg finom havannah szivar-papír.
- 3 » egy szabadalmazott cipő- s keztyűgomboló.
- 3 » egy db. radir-gummi.
- 3 » egy ezernyű gép.
- 3 » egy órák napjár.
- 3 » egy finom jegyzőkönyv.
- 3 » négy db. illatos pecsétviasz.
- 3 » egy bádogtálca.
- 3 » egy finom zsebbevaló tüzszereszm. viaszgyúfával.
- 3 » egy üveg kintinó „bécsi” tinta.
- 4 » egy elegáns fénykép-keret.
- 4 » egy doboz festék 12 színnel, s ecsettel.
- 4 » egy ezüstözött gyűrű.
- 5 » egy zsebtűkőr.
- 5 » egy ajk-harmonika.
- 5 » egy ezüstkör.
- 5 » egy pár harisnyakötő.
- 5 » egy ezüstözött érc evőkanál.
- 5 » egy leányfogó-gép.
- 5 » egy csinos órádisz.
- 5 » egy üveg gyertyavillázó.
- 5 » egy » „ezüst-golyó” legkintinóbb ércszíttató szer.
- 5 » igen sok nemű jáékszer.
- 5 » különböző társjáték.
- 5 » egy szép képes-könyv szöveggel ellátva.
- 5 » egy finom melltű.
- 5 » egy gyakorlati határidő-mutató.
- 5 » egy szép gyűrű.
- 5 » egy kávé tálca.
- 5 » egy finom világosság ellenző.
- 5 » egy db. glicerín- vagy növény-zsappan.
- 5 » egy db. viaszhajkenőcs.
- 5 » egy kausuk utazófésű.
- 5 » egy db. legjobb növény-fogó-pép.
- 5 » egy bádog takarékpénztár.
- 5 » egy pár nadrágméző.
- 5 » egy csinos bádogharosna.
- 5 » egy vadász- vagy jelzősip.
- 5 » egy legjobb és gyakorlati szivar-tartó.
- 5 » egy skatulya 3 db. finom pecsétviaszszal.
- 5 » 12 db. irón.
- 1 » a leggyönyörűbb fényképek.
- 5 » egy szivarmetszők.
- 5, 10, 20, 30, 40, 50 kr. a legkülönbébb ajándék darabok nők, férfiak, fiúk s leányok számára.
- 6 kr. egy tucazt hajfordító borból.
- 8 » egy gyermek-óra lánccsal.
- 10 » egy pár ezernyű gyermek-kezeknek.
- 20 » egy finom uri selyem nyakkendő.
- 20 » egy finom jegyzőkönyv.
- 20 » egy doboz 12 db. finom festékkel.
- 20 » egy valódi tajt-szipka.
- 20 » egy finom melltűs-fulbevalókészlet.
- 20 » egy üveg, finom illatos hajolaj.
- 20 » egy olló-láncz.
- 20 » egy nagy szarufésű.
- 20 » egy zár kulccsal borbíndre.
- 20 » egy francia s bécsi hüvelyk mért.
- 20 » egy csinos legyező.
- 20 » egy pár porcellán kávécsésze.
- 20 » egy porcellán csemege-tányér.
- 20 » egy gyakorlati szivarcsináló-gép.
- 20 » 100 db. kintinó varrótü.
- 20 » egy jó tárcza.
- 20 » egy pár gyermek-harisnya.
- 20 » egy pipa szárral.
- 20 » egy tájtek szivarszipka.

A legkisebb megbízás a leggyorsabban s legpontosabban eszközöltetik.

Mivel hirdéseink utánaotlatnak s hamisítatnak, kérjük czéglőnket TRAUGOTT FEITEL megjegyezni.

IV. osztálya.

az egyedüli és általánosan elismert
Traugott Feitel
árusarnoka, Bécsben, Kärntnerring 2. sz.

Megrendelhető az alólírt kiadó-hivatalnál.
Kossuth Lajos tisztelőinek ajánlva!
Kossuth Lajos és Ihász
gyönyörűen és meglepően talált
arczképe.
Ára 2 forint.
Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában
Pesten, egyetem-utca 4-ik sz. a., 1-ső emelet.

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára.

továbbá: rekedtség, nátház, ingerkőhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható: **PESTEN: Török József gyógyszerész** urnál a király-utczában, — **dr. Wagner D.** gyógyszerésznél a váci-utczán, — **Thalmayer A. és társa.** — **Osztetzký F.** — **Schirk J.**, — és **Gerhardt A.** urnaknál.

- BUDÁN: Schwarzmeyer J.** gyógyszerész urnál.
- Aradon: Probst F. J.**
Aszodon: Sprerlag J. gy.
Bajan: Klenantz J.
Brassóban: Gyertyányi Fa-
bók és **Jekelius** gysz.
Battonyán: Biglio K.
Belgrádon: Nicolaovics test.
Beszterczén: Dietrich és
Fleischer.
Bonyhádon: Kramolin J. gy.
Brassóban: Fabick Ed.
Csaktornyan: Kárász A.
Csütön: Borsay F. gysz.
Debrezencen: Göltl N. gy.
Deesen: Krämer S.
Deftán: Braunmüller J. gy.
Deveszerben: Hoffmann B.
Eszéken: Kawilowicz gysz.
Eperjesen: Zsembery Ign.
Érsekújvar: Conlegner Ign.
Egerben: Wessely gysz.
Észéken: Thürner fiai és
Dassáthy gyógyszer.
Győrött: Brunner F.
Gyulan: Lukács gysz.
Hátszéken: Mátosy B. gysz.
Ipolyvágyon: Mikulási T.
Janosházán: Kuna gysz.
Jolsván: Maletér gysz.
Kaposvárt: Schröder J. gy.
Kőszegen: Strehle gysz.
Károlyvárt: Benich J.
Kis-Martonban: Kodolányi
gysz. és **Spatay A.**
Kassán: Eschwig E.
Késmark: Genesich C. és A.
Késkemetén: Papp M.
Karanebesen: Weber A. gy.
Károlyfehérvárt: Fischer
Ed. gyógyszer.
- Kolozsvárt: Megay M. C.**
Körmöczön: Draskóczy gy.
Károlyfehérvár: Fischer E.
Kubiban: Stojánovics.
Kun-Sz.-Miklós: Stoits A.
Lugoson: Arnold J.
Mediason: Breiner K.
Mosonban: Pranter J. gysz.
Miskolczon: Spuller J.
Mitrovicz: Krestonoshics A.
Mohács: Pyrker Gyula gy.
Marosvásárhely: Jeney gy.
Munkácson: Gröttler L.
Mohácson: Kögel D.
Nagybányán: Horacek J.
Neziderben: Fuchs J.
Nyitra: dr. Láng E.
Nyíregyházán: Hönseh Ede
gyógysz.
Nagy-Becskerekén: Nedel-
kovic és **Haidegger.**
Nagy-Kanizsan: Welisch
és **Lovaok** gyógyszer.
Nagy-Károly: Schöberl C.
Nagykikinda: Komka A. J.
Nagyvaradon: Janky A.
Nagyszombatban: Pantot-
schek R. gyógyszer.
Oroszházán: Ványel M.
Pancsován: Graf gysz.
Pécsért: Kunz Nándor.
Pöseán: Balogh gyógyszer.
Pútnokon: Szepessy gysz.
Pozsonyban: Schneeberger
és **Dusill gysz.**
Rosnyon: Posch J. gysz.
Rimaszombat: Hamaliárgy.
Ruman: Milutinovits S.
Rékason: Boromi K. gysz.
Szászvaros: Sándor R. gy.
Szabadkán: Hofbauer I. gy.
- S.-Sz.-Györgyön: Ötvös P.**
gyógysz.
Sopron: Voga és Rupp-
recht.
S.-A.-Ujhelyen: Deutsch J.
Sasvár: Mücke A. gy.
Segesvár: Misselbacher J.
Serajevóban: Gyuleka N. G.
Salszéken: Kubányi F.
Szombathelyen: Mitter-
mayer gyógyszer.
Székesfehérvár: Say R.
gyógysz.
Siklós: Nyers S. gysz.
Szathmaron: Juracko D.
Szent-Miklós: Haluscha P.
gyógysz.
Szarvason: Réthy V.
Szenten: Eisendorfer G. gy.
és **Prohaszka Gyula.**
Temesvár: Kraul és Roth
gyógysz.
Tokajban: Krötzer A. gy.
Tordán: Welits és Wolf.
Tataán: Nierth F. gysz.
Török-Szent-Miklós: Pi-
losz M.
Trencsénben: Simon A. gy.
Ungvárt: Telendy gysz.
és **ösv. Benesch P.**
Ujvidéken: Schreiber F.
Varannon: Elizár gysz.
Veszprém: Fremmel.
Vácson: Tragor A.
Varazsdon: Halter gysz.
Vercezen: Herzog gysz.
Zimony: Ivánovics és fia.
Zalatán: Megay Gyula.
Zombor: Stein fia Márk.
Zsombokrét: Neumann M.
Zentán: **Wuits testvérek** 1287 (5-6)

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár.
Ugyanezen bizományos urnaknál kapható:
Legjobbféle **tyukszem-tapasz,**
Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya
ára 23 kr.
Dr. Behr ideg-extractusa,
az idegek erősítésére s a test edzésére ára
70 kr.
Dorsch-májolaj, valódi gyógyszer
Lobry és Parton-tól Utrechtben, a skrofulak
s bürkútegek sat. gyógyítására. Egy üveg
ára 1 ft.
Stiriai Stub-havasi-növény-
nedv
mell- s tüdőbetegek számára.
Egy üveg ára 87 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesund-
heitspflege und Medicinal-Gesetzgebung“ bringt in Nr. 48 vom 27.
November 1866 über „Schneebergs Kräuter-Allop“ Folgendes:
„Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneebergs Kräuter-Allop“ des Herrn
Apothekers Bittner in Gloggnitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist
bei allen katarhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organen ein
vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Syruparten jeden
Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen
Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungen-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w.
wegen seiner vorzüglich einhüllenden, besänftigenden und reizmildernden Eigen-
schaften mit günstigem Resultate angewendet.“
Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Előfizetési felhívás

„JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY“-re

kapcsolatban a Döntvénytar-ral.

Előfizetési feltételek: Negyedévre (okt.—decz. 1872.) 3 ft. — Félévre (okt.—márcz. 1873.) 6 ft. A „Jogt. Közlöny“ kiadó-hivatala. Pest, egyetem-utca 4. sz.
Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1872. (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

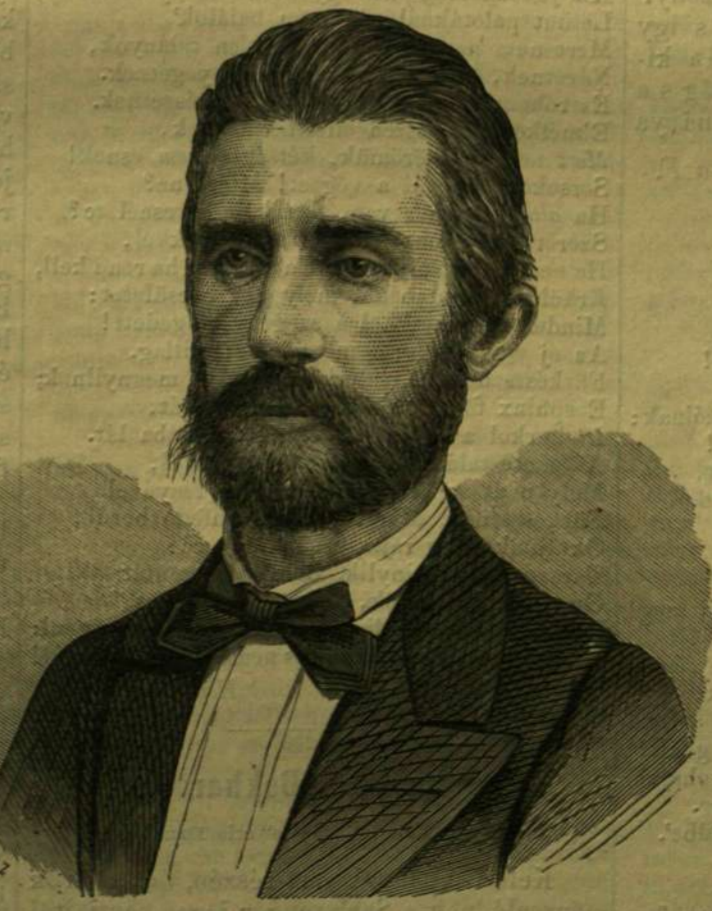
Pest, október 13-án 1872.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.
Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többeszeri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyomatokat elfogad Bécsben: Oppellik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Donner Ottó.

Mikor a finn nemzet e század elején Svédországtól, melyhez jó és balsorsában híven osztozva, közel ezer évig tartozik vala, erőszakosan elszakítatva, hosszan tartó hőies védelem után, melyről még akkor sem akart lemondani, midőn a svéd korona által már rég cserben hagyott, — az orosz birodalomhoz csatoltatott: a finnek a helyzetökben ekként történt politikai változást eleintén kétségbeesztőnek s a teljes megsemmisüléssel egyet jelentőnek találták. Természetes. Ezer évig éltek együtt a svéd főnemzettel; oly politikai szabadságot élveztek, mely a horvát nemzetnek a magyar főnemzethez való viszonyához sokban hasonlított; önálló tartományi gyűléseik által volt biztosítva függetlenségük; vallásuk azonos a svéddekével; a nemesség, sőt a va-gyonos polgári osztály, egész a neveiket svédre változtatásig határozottan svédérezelmű, s mindezek folytán állapotukkal való tökéletes elégtelenség, mely valami jobbnak jöhetségét még képzelni sem tudta: im az okok, melyek miatt a finnek a svédektől elszakadástól s orosz uralom alá kerüléstől annyira irtóztak.

DONNER OTTÓ.

Az orosz birodalmi kormány azonban érdekében állónak itélvén, őket inkább megnyerni, sem mint elidegeníteni: igyekezett őket mindennemű kedvezésekkel lekötözni magának, s e vitéz, jóra való, s igen szilárd alapokon nyugvó műveltségű, bár csekély számú, de annál többet nyomó kis nemzetet lehetőségig magához csatolni. A finnek oly észélyesen tudták fölhasználni e kedvezően alakuló viszonyokat, hogy a svédektől megváltuk nemcsak hogy kárunkra nem volt, de sőt határozottan hasznunkra vált. Alkotmányukat és törvényeiket az orosz császári kormány épségben meghagyta, s ünnepélyesen megerősítette; Finnország azon részeit, melyeket a svédektől még régebben foglaltak volt el az oroszok, Finnországhoz vissza-

csatolta, s az így kiegészített országot és nemzetet „Finn nagy herczegség” czim alatt, melyet a minden oroszok czárja a teljes czimében visel, elismerte; végre mindez előnyöket még azzal is tetézte, hogy nemzeti irodalmuk és nemzetiségük kifejtését, melyet a svédék állandóan gátoltak volt, maga is előmozdította. Így, a ki az első finn nagygobbszerű szótár költségeit fedezte, Rumanzof Miklós gróf, akkori (1826.) orosz birodalmi kancellár volt, a mivel ez emelkedett szellemű és nagy műveltségű férfi a finn irodalom alapját vetette meg.

világhírű dán nyelv-tudós Rask Razmus Keresztély között a finn nyelv-művelés alapjául a magyar helyesírás elfogadtatása tárgyában hosszas és minden részletekre kiterjedő levelezés folyt, s hogy végre is a mondott alap el nem fogadtatott, nem annyira belső, mint külső okokból történt, minő volt például az is, hogy magyar ékezet hangzókra az addig kizárólag svéd nyomdákban a szükséges betűk hiányoztak. A magyar nemzeti tudományosság azonban mindig büszkén fog arra visszaemlékezhetni, hogy a két rokon nemzet között újabb kifejelet tudományos érdek-közösség kezdeményezői Hell Miksa, Sajnovics és Gyarmathy magyarak voltak, s a testvér jobb jobbat a messze távolban lakó rokonoknak először ők nyújtották.

Ma már a finneknek is virágzásnak indult nemzeti irodalmuk van, — s a szellemi érintkezés a két nemzet között napról napra sürűbbé kezd válni, mit a kölcsönös látogatások csak még jobban fognak nevelni, öregbíteni.

Azok között, a kik a finnek közül eddig nálunk tudományos érdekből megfordultak, említendő: *Ahlquist*, a finn irodalom egyik legnagyobb disze; azután a fiatal, nagy buzgalmu, fájdalom, férfikora kezdetén elhunyt *Blomstedt* Oszkár, a finnországi helsingforszi tudomány-egyetemen a magyar nyelv volt tanára, kinek haláláról annak idején a magyar napi sajtó is oly rokonszenvesen emlékezett, végre a kinek arczképét közöljük, *Donner Ottó*, a ki szintén azért utazott hozzánk, hogy itt a magyar nyelvet alaposan elsajátítva, annak a finn egyete-

A magyar és finn nemzet közti szellemi kapocs, mely ma már a nyelv-művelés terén valódi solidaritássá növekedett, már ekkor az első lépés tételkor azonnal nyilatkozott. Ugyanis mielőtt a szótár sajtó alá adatott volna, a mű szerzője *Rennval Gusztáv* és a men majdan tanárává legyen.

Donner a borniai tenger-öböl *Kokkola* nevű helységben 1835. decz. 15-én született. Gimnáziumi tanulmányait *Vázában* 1857-ben végezte, 1864-ben a bölcsészet tudorává avatott; tudomány-szomja azonban nem